HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבי מאיר היא. דפסיל סומא באחת מעיניו לדון: **שלא בסומין.** אפילו סומא באחת מעיניו: **דכתיב לכל מראה עיני הכהן.** עד דאיכא כולו מראה: **ומה ריבים שלא בקרובים.** דנפקא לן [1] מלא יומתו אבות על בנים (דברים כד) אף נגעים אין כהן רואה נגע קרובו: **וגומרין בנליה.** אלמא לא מקשין ריבים לנגעים דכתיב וביום הראות בו בשר וכי היכי דלענין לילה לא מקשי לענין סומא נמי לא מקשי: **סמוך דרבים עדיף.** ההיא דלעיל אוקמינן כר"מ דיחיד הוא: **דקאי לה גבי הלכתא דדיני.** בסנהדרין דקא מיירי כולי מסכתא בדיינין הילכך עיקר היא אבל הך לא תנן לה הכא גבי נדה אלא אגב גררא דנקט כיולא בו: **מתני' כל שחייב במעשרות מטמא טומאת אוכלין.** דאין לך חייב במעשר אלא אוכל: **גמ'** בפאה כתיב (ויקרא יט) ובקוצרכם את קציר וגו' דומיא דקציר דמכניסו לקיום ואיכא כל הני: **מכניסו לקיום.** שאדם יכול לאוכלו: **למעוטי ספיחי סטים וקולה.** דאין אוכל אלא מין זבוב: **סטים.** קרו"ב: **קולה.** גויטר"ש. ולא ידענא אמאי נקטו ספיחים וכמדומה לי שהראשונים ראויים לאכילה: **תאנה.** אינה [2] מצטלה כאחד: **ואילו לקיטתו לאחר.** דממעט תאנה ומכניסו לקיום לממעט ירק: **לא קתני.** אלמא תאנה וירק חייבין במעשר מדרבנן דמדאוריתא לא מיחייב אלא דגן ותירוש ולפיכך חייבים בפאה: **מלבנות.** מכניסן לקיום לפיכך חייבים בפאה: **מלבנות.** שורות: **מכל אחד ואחד.** דירק הזרוע בין שורה לשורה מפסיק להו: **עולשין.** עשב ושמו קריספל"ש: לריכות

שחייב בפאה חייב במעשרות ויש שחייב במעשרות ואינו חייב בפאה: **גמ'** לאתויי מאי לאתויי תאנה וירק שאינו חייב בפאה דתנן [3] כלל אמרו בפאה [4] כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ ולקיטתו כאחד ומכניסו לקיום חייב בפאה אוכל למעוטי ספיחי סטים וקוצה ונשמר למעוטי הפקר וגידולו מן הארץ למעוטי כמהים ופטריות ולקיטתו כאחד למעוטי תאנה ומכניסו לקיום למעוטי ירק ואילו גבי מעשר [5] תנן [6] כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ חייב במעשרות ואילו לקיטתו כאחד ומכניסו לקיום לא קתני (ה) [7] אם היו בהם שומים ובצלים חייבין [8] דתנן [9] מלבנות בצלים שבין הירק ר' יוסי אומר פאה מכל אחת ואחת וחכ"א [10] מאחת על הכל אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן עולשין שזרען מתחילה לבהמה ונמלך עליהן לאדם לריכות

מלבנות בצלים. הא לא מייתי ממתני' שלפני זה המחליק בצלים עיין בר"ש שם:

לעזי רש"י

קרו"ב. כרכום.
גויטר"ש [גרשד"א]. איסטיס, פסטל (צמח, שמשורשו מפיקים צבע).
קרישפיל"א. עולש.

מוסף רש"י

הלכה כסתם משנה. דכי הוא פירש המשנה וכפלאה דבי מכס ושבו בעיניו שלאן סתם ולא הזכיר שם אומרו אלינן, כדי שלא יהו שויה מפי יחיד ונראלאן כאילו נשנו מפי המרובים ועשו כמותן (ביצה ב:). **לאתויי סומא באחת מעיניו.** וכ"מ היא המקום ריבים לנגעים (סנהדרין לד). **סתמא אחרינא אשכח.** דמכשר סומין (שם). **דנין בריבים.** משא ומתן של דין (שם לב.). **וגומרין בלילה.** אם לא (שם) דומיא דסומא (שם לד:). **סתמא דרבים עדיף.** דהיינו כ"מ היא, וכיון דבזוכחא אתריהי הלד כדי יסתם כרבנן, עבדינן כוותיה (שם) **דקתני לה.** לשון מינה, דאילו הכא לכשר בעמקת נדה תניא רבי אבא גררא, דתניא הכא כי הני מילי טובא בפרק בא סימן, הלכך לא אלינא דהלכתא סתם, אלא משום דמלבין ודיני הנך דדמו אהדדי, כגון כל שחייב בראשית הגז חייב במתנות ויש שחייב במתנות ואין חייב בראשית הגז, ודכוותיה טובא (שם). **כל שהוא אוכל וכו'.** דגבי פאה קליר כתיב, מה קליר מיוחד שם בו כל אלו (שבת סח.). ונשמר. שאינו מוקדין ומקודדין עליו לאומרו (פסחים נו:). **ומכניסו לקיום.** שמתקיים ימים רבים (שם). **למעוטי ספיחי סטים וקוצה.** דאינו נלקט, דאי נקטו ספיחים, דאין דרך לנקטן בשנה שמוציאים אלא לפוף ד' וה' שנים שהראשון מתפשטין בארץ ומשכיחין ושורש שלהן עיקר, והא דנקטו הכי ולא נקטו שאר מינים שאינן ראוין לאכילה, משום דאיירי בגבי שביעית תני להו דיש לבן שביעית, נקטו הכא דבפאה ומעשר ליתנהו. לשון רבינו הלוי (שבת סח.). **אלו:** ספיחי סטים וקולה קשין לאכילה, אבל סטים וקולה שאינם ספיחים חזו לאכילה. סטים, מוריק"ש קרו"ב, קולה, וייטכ"ש [פסחים נו:] **אלו:** סטים, ושד"ש, קולה, ווינג"ש [שבת שם]. **למעוטי תאנה.** תאנה אינה מתפשטת בארץ, אלא זו נמוכה היום ותחרת ויצאה בגיהה כל ימות הקיץ [פסחים שם]. **למעוטי ירק.** כגון לפת וקפלוטות [שבת שם]. **ואילו לקיטתו כאחד ומכניסו לקיום לא קתני.** דכי מקון רבנן אחדיהו, לא פלוג בפירות האילן וירק בין מין למין [שם] **מלבנות.** שורות שבין ירק לירק [חולין קלז].

פאה מכל אחת ואחת. מן המלבנות, שהירק שבין מלבן למלבן הפסק לפאה לדיה, דירק אינו בכלל פאה חוץ מן השומים והבצלים, כדתנן כל שהוא אוכל ונשמר ומכניסו לקיום, ואמרינן מכניסו לקיום פרט לירק, ומיהו שומין ובצלים מכניסן לקיום [חולין קלז].

כל הכשר לדון כשר להעיד. וא"ת והרי אשה דכשרה לדון כדכתיב בדבורה והיא שופטה את ישראל בעת ההיא ובשלהי פ"ק דע"ז (דף ט:). דרשינן אשר תשים לפניהם השוה הכתוב אשה לאיש לכל עושין שבתורה וכי היכי דהאי קרא מיירי בגדולין מיירי נמי בדיינין כדדרשינן בהמגרש (גיטין פח:) לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים ואשה פסולה להעיד כדאמר בפרק שבועת העדות (שבועות דף ל.) וי"ל דה"ק כל איש הכשר לדון כשר להעיד אי נמי נהי דבגדולין הוי אשה בכלל מ"מ בדיינים אין אשה בכלל ודבורה היתה דנה ע"פ הדיבור אי נמי לא היתה דנה אלא מלמדת להם הדיינים ובירושלמי פוסל אשה לדון [6] אית דילפי מועמדו שני אנשים (ג) שני מעל פי שנים עדים ואית דילפי מוישאלו שני אנשים במחנה [7]:

ורבי מאיר היא. וא"ת אמאי קאמר לאתויי סומא ופליגא מתניתין אסתמא דסנהדרין (דף לב.) נימא לאתויי אוהב ושונא דכשרין להעיד ופסולין לדון כדאמר בפרק זה בורר (שם מז:) לרבנן דרבי יהודה וי"ל דלא פסיקא ליה שהרי לכל העולם כשרין א"נ מתניתין ע"כ לא מיתוקמא כרבנן דהא קתני כל הכשר לדון כשר להעיד ולהרי סומא בשתי עיניו לרבנן דכשר לדון דהא לא מקשינן ריבים לנגעים ואילו להעיד פסול מאו רשה ואפילו במה שראה קודם שנסתמא פסול להעיד כדאמר ביש נוחלין (ב"ב קכח.) היה יודע לו עדות קודם שנסתמא ונסתמא פסול וא"ת בפרק חזקת הבתים (שם דף מב.) דפריך וליסלקו בי תרי מייניהו ולדיינו הא בפ' יש נוחלין שהבאתי פוסל תחלתו בפסול וסופו בכשרות וכי תימא לדון כשר טפי ותתן כל הכשר לדון כשר להעיד וי"ל דמתניתין מיירי בלהבא כל הכשר לדון להבא כשר להעיד מה שירשה מכאן ולהבא [8]:

כל שחייב במעשר מטמא טומאת אוכלין. וא"ת הא אמרינן בפ"ק דחולין (דף ו.) אינו חושש לשאור ותבלין שבה לא משום מעשר ולא משום שביעית משמע דמעשר נוהג בתבלין וא"כ מטמא טומאת אוכלין ובפרק העור והרוטב (שם דף קיז:) תנן והקיפה מלטרפין לטומאת אוכלין ומפרש בגמרא (שם דף קכ.) מאי קיפה תבלין אלמא אין להם טומאת אוכלין אלא ע"י לירוף וי"ל דאיכא ג' מיני תבלין דאין רואין אלא ע"י לירוף ג' מיני תבלין דאין רואין אלא לטעמא לא מטמו טומאת אוכלין ואין חייבין במעשר אבל תבלין דרואין נמי בפני עצמן ובידינו נמי לטעמא כגון שומים ובצלים חייבין במעשר ומטמאים טומאת אוכלין אי נמי ההיא דפ"ק דחולין (דף ו.) לגדלין קתני ולא קאי מעשר אתבלין אלא אשאור גרידא ושביעית קאי אף אתבלין דאף במאכל בהמה נמי נהגא שביעית: ספיחי סטים. פרש"י דוקא נקט ספיחין אבל תחלתן ראוי לאכילה. ועי"ל דספיחין דראויין יותר וסד"א דליחייבו בפאה: גידולו מן הארץ למעוטי כמהין ופטריות. בפ' כיצד מברכין ובפרק הנודר מן הירק פריך והתנן אם אמר גידולי קרקע עלי אסור בכמהין ופטריות. ומשני מירבא רבו מארעא מינק לא יצקי מארעא. והא דבר שאין גידולו מן הארץ קתני תני על דבר שאינו יונק מן הארץ. ובשמעתין נמי צריך למתני יונק מן הארץ למעוטי כמהין ופטריות: **למעוטי** תאנה. פרש"י טעמא דתאנה וירק פטורין מן הפאה וחייבין במעשר משום דבספרי מיחייב מן התורה כל מילי בפאה בר מתאנה וירק ובשביל הני תרתי לא רצו חכמים לגזור אבל במעשר לא מיחייב אלא [בדגן

תוס' הרא"ש

ר"מ היא. תימה אמאי קאמר לאיתויי סומא ופליגא אסתם מתניתין דסנהדרין לימא לאתויי אוהב ושונא דכשרין להעיד ואין כשרין לדון לר' יהודה כדאיתא בפ' זה בורר וי"ל דלא פסיקא ליה משום דלשאר אנשים כשרין לדון א"נ ע"כ מתניתין לא מיתוקמא כרבנן דהא קתני כל הכשר לדון כשר להעיד והרי סומא בשתי עיניו כדכשר לדון דלא מקשינן ריבים לנגעים וההוא סומא דהוה בשיבבותיה דר' יוחנן מסתמא סומא בשתי עיניו היה ופסול להעיד דאו ראה כתיב ואפי' במה שראה קודם שנסתמא פסול להעיד כדאמרינן ביש נוחלין היה יודע עדות קודם שנסתמ' ונסתמא פסול: **כל שחייב** במעשר מטמא טומאת אוכלין. קשה מהא דאמרינן (ביש נוחלין) [בפ"ק דחולין] אינו חושש לשאור ולתבלין שבה משום מעשר ומשום שביעית. ובפ' העור והרוטב תנן הקיפה מצטרף לטמא טומאת אוכלין וקאמר בגמרא מאי קיפה תבלין אלמא תבילין אין לו טומאת אוכלין אלא על ידי צירוף אע"ג דחייב במעשר וי"ל דיש מיני תבלין שאינן ראויין אלא לטעמא והני לית להו טומאה ולא מיחייבי במעשר. ויש מיני תבלין שראויין בפני עצמן וגם בעידי לטעמא כגון שומים ובצלים ואותם יש להם [טומאה] וגם חייבין במעשר. א"נ הך דקיפה שאני שכבר נתן טעם בקדירה דאמרינן גבי שבת משנתן טעם בקדירה אינו מטמא טומאת אוכלין א"נ משום מעשר דקאמר (ביש נוחלין) [בחולין] לא קאי אתבלין אלא אשאור אבל שביעית קאי אף אתבלין דהא במאכל בהמה נמי נהגא שביעית: ספיחי סטים. פרש"י דוקא נקט ספיחין אבל תחלתן ראוי לאכילה. ועי"ל דספיחין דראויין יותר וסד"א דליחייבו בפאה: גידולו מן הארץ למעוטי כמהין ופטריות. בפ' כיצד מברכין ובפרק הנודר מן הירק פריך והתנן אם אמר גידולי קרקע עלי אסור בכמהין ופטריות. ומשני מירבא רבו מארעא מינק לא יצקי מארעא. והא דבר שאין גידולו מן הארץ קתני תני על דבר שאינו יונק מן הארץ. ובשמעתין נמי צריך למתני יונק מן הארץ למעוטי כמהין ופטריות: **למעוטי** תאנה. פרש"י טעמא דתאנה וירק פטורין מן הפאה וחייבין במעשר משום דבספרי מיחייב מן התורה כל מילי בפאה בר מתאנה וירק ובשביל הני תרתי לא רצו חכמים לגזור אבל במעשר לא מיחייב אלא [בדגן

יב א מיי' פ"ט מהל' טומאת צרעת הל"י:
יג ב מיי' פ"ב מהל' סנהדרין הל"ג וטו' בכ"מ וכל"מ סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' ה סעי' ב:
יד ג מיי' פ"ט מהל' טומאת צרעת הל"ו [והלכה ב]:
טו ד מיי' פ"ב מהל' סנהדרין הל"ט סמג עשין לז טוש"ע חו"מ סי' ז סעי' ב:
טז ה מיי' פ"ג שם הל"ג סמג שם טוש"ע שם סי' ה סעי' ב:
יז ו מיי' פ"ח מהל' טומאת אוכלין הל"ח ופ"ג הל"ג:
יח ז מיי' פ"ב מהל' מתנות עניים הל"ח:
יט ח מיי' פ"ב מהל' תרומות הל"ח:
ט ן מיי' פ"ב מהל' מתנות עניים הל"ן:
כ י מיי' פ"ב מהל' מתנות עניים הל"י:

תורה אור השלם

1. וְנִגְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי כִּי בָם בָּחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשֵׁם יְיָ וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נָגַע:
דברים כא ה
2. וּבְיוֹם הָרִאוֹת בּוֹ בָּשָׂר חַי יִטָּמֵא: ויקרא יג יד
3. וְאִם פָּרוֹחַ תִּפְרַח הַצָּרַעַת בָּעוֹר וְכִסְּתָה הַצָּרַעַת אֶת כָּל עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלָיו לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן:
ויקרא יג יג
4. אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפַּחַת אוֹ בֶהָרֶת וְהָיָה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל אַחַד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים:
ויקרא יג ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואם היו בהם: ד"ה מתניתין מינה: (ב) תוס' מתבשלת כאמת: (ג) תוס' ד"ה כל הכשר וכו' מועמדו שני אנשים שני שני מעל פי: (ד) ד"ה שזרען וכו' ואע"ג דאמרינן כל וכו': (ה) בא"ד אוכל עד שיפסלו מלאכול:

גליון הש"ס

גמ' דתנן מלבנות בצלים. הא דלא מייתי ממתני' שלפני זה המחליק בצלים עיין בר"ש שם: